

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Ianvarii Et Febrvarii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258

De S. Basilio Magno.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77365)

²
Gregorius
Nazianze
nū & Nyf-
senum, &
Amphilo-
chiū dicit.

² theologis sit satis philosophatum, eaque satis laudata fuerint, superuacaneū existi-
maui de his loqui prolixius.

Circuncifio
typus bap-
tismi.
Ioan. 1.

Matth. 3.

Luc. 3.

Ibidem.

Basilii di-
ctus apud rō-
Basilias, i.
a regno.

Nos autem glorificemus diuini patris memoriam: Hodie hymnis & diuinitus in-
spiratis laudationibus Præceptoris virtutes celebremus pro dignitate. Quicunque ab
eo didicimus honorare virtutem, eum tanquam verum patrem honoremus, sicut de-
bemus: vt qui in Christo Iesu nati simus per Euangeliū, & ab eius doctrina internum
nostri cordis hominem, tanquam Dei filij, habeamus formatum. Quomodo autem
honorabimus? Circuncidamus, non carnem quidē nostri præputij, vt vetus ille Israel,
sed internum cordis hominem. Circuncidamus omnes occultas animi perturbatio-
nes & mentis, eas auferentes aut morte afficiētes; & vnā cum Christo prompto & ala-
cri animo morte affecti, & simul cum eo crucifixi & consepulti in expoliatione cor-
poris peccatorum carnis, in circūcisione Iesu Christi in baptismo, quomodo magnus
quoque doctor nobis præcipit, & in alijs diuinissimis suis admonitionibus, & in ex-
hortatorijs ad baptismū orationibus. Sinamus ergo eam, quæ est secundum carnem,
circuncisionem. Resurgamus ad baptismum. Prætercurramus vmbra; accurramus
ad veritatem. Mosen despiciamus, ad Ioannem exeamus. Modò enim clarè sonat vox
clamantis in deserto, & ad se conuocat orbem terræ. Modò vox præcurrit verbum, &
pronubus sponsum: & nuncius Regis præmittitur, & præit ad dirigendas vias eius, &
ad populum Domino præparandum, accedit ad Iordanem. Nunc Iesus postquam ex
lege fuerat carne circuncisus octauo die, venit ad Ioannem triginta annos natus, vt
aqua baptizaretur: vt cum literæ infantilem fecisset cessare circuncisionem, lege sta-
tueret eam, quæ est in spiritu, perfectionem. Nunc magnus ille præco & præcursor,
magna voce turbis præcipit in deserto, vt agant pœnitentiam; quoniam appropin-
quauit regnum cælorum. Vbi enim Rex, illic est omnino cum eo regnum. Quoniam
ergo Rex cælorum ad aquam baptismatis appropinquauit, necessariò simul quoque
cum eo aderat regnum cælorum. Nunc autem is quoque, qui nomen aut cognomen
habet regni cælorum, post magnum illum Baptistam, hodierno die, qui est dies suæ
resolutionis, dum & commemoratur, & tacet & loquitur, omnes populos ad bap-
tismum adhortatur. Paremus ergo vias Domini Dei nostri, dirigamus semitas eius:
Christo omnium Regi, qui apparet in Iordane, corda digna reddamus per opera pœ-
nitentiæ; & cum eo consepulti per baptismum, & in vitæ cõstituti nouitate, vnā cum
eo conglorificemur & conregnemus in secula, Amen.

DE BASILIO MAGNO, AVTHORE AMPHILO-
CHIO ICONII EPISCOPO: SED OB STYLI TVM BARBA-
riem, tum obscuritatem, quo interpret incertus vsus est, hic paulo Latinius pleraque omnia
reddidimus, nihil de industria mutata sententia, sed additis non paucis ex ve-
tustis manuscriptis libris, quæ in excusis desiderantur.

PRAEFATIO AMPHILOCHII EPISCOPI.

NON potest videri indecorum, dilectissimi, si fideles & probi filij pa-
tris obitu doleant: immò verò eius causa etiam lachrymari par est:
quemadmodum etiam omnes nos hucusque, dolore perurgente,
fecimus. At postquam lachrymarum, vt scriptum est, caliginem de-
terisimus, & ad obsecrandum omnium nostrum verum Deum cum
gratiarum actione nos contulimus, necessarium putamus memo-
ratu digna, veraque & insignia patris & præceptoris nostri Basilij
miracula scripturæ tradere, nè per temporariam afflictionem profunda obliuione
obruatur. Cum enim tres admirabiles & sacratissimi viri, Gregorius Theologus exi-
mius, Gregorius Nyssæ episcopus * memorabilis, atque Ephræm beatissimus, diuersis
cum epitaphijs illustrarint: visum est & mihi tãquam abortiuo, vt verbis vtar Aposto-
li, quæ ab ijs venerabilibus patribus in illorū narrationibus, quas in manibus habeo,
prætermissa sunt, adijcere, vt hoc ipso ceu integer filius optimo parenti debitum
persoluam. Si enim ea vis est nubium, vt possint solem obtegere: multo facilius eius-
modi temporalis plaga bonas rerum gestarū explicationes siue narrationes obscu-
rare

*admiran-
dus
1. Cor. 15.

rare obliuione potest. Iam igitur facta conquestione, dicere & commemorare agrediar, quippe qui partim presens adfuerim, quemadmodum magnus ille pastor noster, toto celebratus orbe, qui cum celestibus Virtutibus miscere colloquia confuevit, angelicoq; functus est ministerio, grandiloquus Ecclesie predicator, solida orthodoxorum dogmatum columna, earum que sunt, rerum naturam explicarit, sacrosanctae Trinitatis hostem Iulianum apostatam profligarit, Valentis os blasphemum oppresserit, Arrianorum expugnarit cacodoxiam, siue prauam opinionem, Christianorum plane confirmarit orthodoxiam, rectamq; sententiam, pastor destinatus Ecclesie populi, regali ornatus sacerdotio, ouium Christi aries, diuinae fidei doctor gloriosus, & viuens & vita functus magnis claruerit miraculis, eius oratio, ut dictum est, Iuliani Deo inuisi, extollentis in altum cornu, & loquentis aduersus Deum iniquitatem, facta corripuerit vel eliserit: denique ut Valens indignè arrepta Imperij purpura, & prauae Arrianorum opinionis patronus, venerit ad eam, quae apud nos est, illustrem Caesarem. Sed iam ordine ab eius natiuitate ad finem vitae usque, illius virtutes narrare tentabimus.

VITA S. PATRIS BASILII MAGNI, CAESARIS
REAE CAPPADOCIAE ARCHIEPISCOPI,

autore Amphilocho.

Basilii itaq; solus, ut ita dicam, in terris aequabile & decentem dictis & factis sectatus est viuendi rationem, vitam suam ad diuinae sapientiae praescriptum componens, omnia sua Christo dedens, sed & animam & corpus, sermonumq; manus, quibus gentiliu errores perinde atque arancarum telas dissipauit. Cum puer esset septennis, a parentibus adhibitus est studijs literarum: quibus quinquennium vacans, ingenij bonitate magnos in philosophia fecit progressus. Inde relicto paterno solo, erat autem natione Cappadox, Athenas se contulit sermonum parentem: cumq; esset caestitatus, continentia, multaq; abstinentia ornatus, in disciplinam Eubulo Graecae sapientiae magistro se tradidit. Atq; ita ille se doctrinae dedit, ipsis etiam praecceptoribus admirandus. Coadipulos autem habuit Gregorium Magnum, postea Nazanzi episcopum, qui etiam Constantinopolitanae sedis clauum tenuit. itemq; Iulianum a teneris annis Christianum, atq; Libanium. Porro secum ipse constituit, vir omnium admiratione dignus, nihil neq; panis neq; vini sumere, donec diuinitus id illi praestaretur, scire ut posset diuinae sapientiae arcana. Versatus igitur in literis annos quindecim, Graecamque omnem philosophiam percurrens, ad extremum etiam Astronomiam, atq; optima quaeque colligens, nec tamen per haec inuenire valens omnium conditorem, cum nocte quadam vigilaret, diuinus quidam fidei splendor eum inflammavit, ut totius religionis scripturam peruestigaret. Surgens itaque, in Aegyptum profectus est: adiensque Archimadritam Porphyrium nomine, petijt ab eo sibi suppeditari sacros codices, e quibus diuina posset dogmata capessere. Ea re impetrata, mansit illic, oblectans sese diuinorum meditatione sermonum, & aqua herbisq; victitans. Annum autem ibi demoratus, verbumq; veritatis fide considerans, in eius perscrutatione permansit. Postea vero Hierosolymam orationis causa se dimitti petijt, simul etiam ut eius loci miracula videre liceret. At ille fusa super eum oratione, dimisit eum. Ut vero eod peruenit, ubi Graecae philosophiae erat disciplinis imbutus, cepit multis persuadere philosophis, turbisque gentilium, viamque eis salutis commonstrans, offerre illos Christo. Inquirebat autem praecceptorem suum Eubulum, cuius erat ea in vrbe existimatio celeberrima, cupiensque illi laboris rependere vicem, nitebatur eum immaculata fide imbucere, quippe qui ad eam capessendam non male tendere videretur: eumque caeteri omnes, qui se philosophiae addixerant, veluti magistrum sectabantur. Quarens autem illum passim per cuncta auditoria, in suburbio illum offendit, cum caeteris philosophis sermonem conferentem. Hoc enim apud illos in more positum erat, vel dicere, vel audire aliquid noui. Disputantem ergo illum Basilius superueniens reprehendit. At illi qui cum eo erant, Quis te, inquit, o philosopho, reprehendit? Tu ille, Aut Deus, inquit, aut Basilius.

IANVAR. I.
Sed Roma.
num calen.
darium ha.
bet eum 14.
Iunij.

Traditur
literis,

It Athenas.

Eius condi.
cipuli.
Alij Liba.
nium volut
Basiliij &
Gregorij
fuisse praec.
ceptorum.

Abit in Aeg.
gyptum.

Inuist Hi.
erosolyma.

Eubulus
adhæret
Basilio.

Philoso-
phia quid.

Matth. 6.

Iohan. 5.

Luc. 15.
Ibidem.

Matth. 20.

1. Cor. 2.

Eubulus
credit.

Vendit fa-
cultates su-
as, & eunt
Hierosoly-
mam.

Agnoscens igitur Basilium, dimissis qui apud ipsum erant, illi adhæsit, & triduo nihil accipientes cibi, inter se cōquirebant. Sciscitabatur autem ex Basilio Eubulus, quæ sit philosophiæ definitio. Respondit Basilius, primariam philosophiæ definitionem eam esse, quod sit meditatio mortis. Admirans Eubulus, porrò percontatur, quis sit mundus. Ait ille: Qui est mundo superior. Nam tametsi suaves sunt mundi sermones, at tamen amarus valdè mundus est illi, qui cum vitiosè complectitur. Alia est enim corporis voluptas, & alia substantiæ incorporeæ: nec quisquam simul vtraq; potest perfrui. Nemo enim potest duobus dominis seruire. Veruntamen vt se virtus habet, frangimus esurientibus panem scientiæ, & qui per malitiam sunt absq; tecto, illos per virtutem ducimus sub tectum: si quem nudum cernimus, illum operimus, nec carnem nostram despiciamus. Hæc dicens, eumq; locutione parabolica exacuens, commemorando Saluatoris erga nos pœnitentes clementiam, tres catinos menti proposuit in vestibulo cogitationis: superliminare quidem portarum, virtutem adducentem prudentiam, fortitudinem, iustitiam, temperantiam: à sinistris verò suadelam. Ex vtraque autem eius parte intemperantiam, libidinem, ebrietatem, impudiciam, segnitiam, maledicentiam, garrulitatem, maleficia, & id genus vitiorum examen: eamq; pœnitentiam honestè consistentem, increpitantem & irridentem, leuem, aduersarios quidem obiurgantem, sed proprios nullos habentem populos. Porrò iuxta illam abstinentiam, intelligentiam, lenitatem, reuerentiam, timorem, clementiam, plurimq; bonorum frequentiam. Ipsius autem historiæ textus, menti quidè diuinis intentæ adducit cautionem, auditoribus verò meliorum æmulationum occasionem. Hæc ergò ipse contempletus, benè affectus sum, atq; eò perductus o Eubule. Sunt enim apud nos non figuræ nec ænigmata, sed ipsa planè veritas, ducens ad salutem. Refurgemus enim omnes, alij in vitam æternam, alij in opprobrium & ignominiam sempiternam, adstabimusq; ad tribunal Christi, vt docent nos vocales admodum prophætæ, Esaias, Ieremias, Daniel, Dauid rex, & diuinus Paulus, atq; post hos ipse etiam pœnitentiæ dator, & agonothesia siue præmiorum distributor, qui ouem quæ suam perditam, & desertorem filium è patris sinu profugum, multas opes & seipsum quoq; prodigè perdentem, & postea fame afflictum atq; reuertentem sincere amplexus est, & stola cãdida ornauit, preciosoq; induit annulo: atq; etiam fratrem à peccatis immunem, sed indignandum, hortatus est illi tãquam fratri veniam dare: quod cum ille, stimulante inuidia, facere contemneret, Dominus benignitate vincens eum suscepit. Idem ipse autem etiam parem mercedem reddidit ad vndecimam horam venientibus, nobisq; pœnitentibus, atq; ex aqua & spiritu sancto renascentibus ea daturus est, quæ nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascenderunt, quæ præparauit Deus diligentibus se.

His obstupefactus Eubulus, ait: O Basili, cœlestis demonstrator Trinitatis, per te credo in vnum Deum patrem omnipotentem, deinceps vsq; expectans resurrectionem mortuorum & vitam futuri seculi, Amen. Fidem autem meam hac ego ratione tibi testatam reddo: Res meas omnes tibi trado, & quod superest vitæ, si sic Deo visum erit, apud te transigam, atque ex aqua sancta & spiritu volo regenerari. Ad quæ Basilius: Benedictus sit, inquit, Dominus Deus noster ex hoc nunc & vsq; in seculum, qui in tua mente Eubule accendit lucem veram, & de multiplici errore transfudit te in cognitionem misericordiæ suæ. Quando verò, vt dicis, apud me permanere vis, indica bo tibi quem admodum cõsulamus salutem nostram, nexibus huius vitæ nos expedientes & explicantes. Vendamus facultates nostras omnes, & egenis distribuamus: ac deinde proficiscamur ad sanctam ciuitatem, visuri quæ illic sunt miracula, atq; apud Deum fiduciam nobis conciliemus. Venditis igitur, distractisque & distributis rebus suis, comparatisque solummodò vestibus ad sanctum baptismum necessarijs, ibant Hierosoly mam, ingentem hominum gentilium turbam Christo lucrificantes.

Cum venissent autem Antiochiam, ducti sunt in diuerforium quoddam. Porrò cauponis filius, nomine Philoxenus, assidebat portæ multum anxius: erat autem Libanij sophistæ discipulus: à quo acceperat versus quosdam Homericos profa oratione red-ditos, quibus non mediocriter discruciabatur. Viso illo, dicit ei Basilius: Quæ huius tui moeroris causa est o adolefcens? Cui ille, Ecquid verò, inquit, mihi cõtulerit, si id tibi dixerò? Insistente autem Basilio, & promittente quod nõ frustra diceret, indicauit ei & sophistam & versus, & quod hæc sibi esset materia doloris. Tum Basilius ad se versus acci-

accipiens, eorum dixit interpretationem. Stupens autem adolescens, & hilaritate perfusus, rogauit scriptor sibi ea, quæ dixerat, digeri. Scripsit itaque eorum triplicem explanationem. Lætus puer cum illis abiit ad Libanium, offerens ei carminum expositionem. Ijs acceptis attonitus Libanius, Per diuinā, ait, prouidentiam, nemo huius tempestatis sapientum eiusmodi potest adferre interpretationē. Quis igitur horum nouus effector est? At puer: Peregrinus, inquit, quidam ad meam diuertens cauponam, promptissimè hæc mihi interpretatus est. Nulla ergo mora interiecta, cursu rapido Libanius diuersoriū petijt, vidensq; Basilium & Eubulum, eosq; agnosces, illorum necopinato aduentu exhilaratus, orabar nē dedignarentur ad ipsius aedes diuerrere. Ea re impetrata, rogabat eos sumere lautiores epulas. At illi pro sua perpetua consuetudine parūm panis & aquæ capientes, gratias agebant bonorū omnium largitori Deo. Eo cognitō, Libanius quæstiones eis mouit, & rhetorum sermones perrexit: illi contra ei fidei sermonem iniiciebant. Sentiens Libanius verborū vim, Huius, inquit, rei necdum opportuni adest tempus: vbi Dei iusserit prouidentia, non crit qui obstat: plurimum m verò mihi contuleris Basili, si hæc adolefcētibus, qui apud me sunt, dicere non graueris. Celeriter igitur in vnum coactis iuuenibus, docebat eos seruare animi munditiam, & corporis inconcussam integritatem, incessum sedatum, pronunciationem articulatim distinctam, sermonem benè compositum, cibum & potum minimè perturbantem vel concitantem, erga seniores taciturnitatem, erga sapientiores auscultationem, erga illos, qui in dignitate sunt subiectionem, erga pares & inferiores charitatem non fictam: pauca dicere, capere plurima: verborum cauere temeritatem, fugere loquacitatem, non faciles esse in risum, studere verecundiæ, cum foeminis procacibus nō suscipere disputationem, oculos humi depressos, animum ad superna erectum habere, vitare contentiones, magisterij dignitatem ne utiquam vsurpare, mundanos honores omnes pro nihilo ducere. Quòd si quis vestrum, inquit, etiam alijs potest proficere, expectet mercedem à Deo, æternorumque bonorum retributionem in Christo Iesu Domino nostro. Hæc cum apud Libanij discipulos dixisset Basilius, illique omnes non sine admiratione audissent, cum Eubulo cœptum carpebat iter.

Vt autem peruenerunt Hierosolymam, omnia sacra loca fide & dilectione perquirentes, & in ijs Deum qui est super omnia, adorantes, Maximo eius vrbs episcopo innotescunt: ad cuius fe pedes abijcientes, rogabant diuinum sibi conferri baptismam siue regenerationem in Iordanis flumie. Quos vbi ille sanctus episcopus vidit, cum esset insigni humanitate præditus, illorum annuit precibus, venitque cum fidelibus viris ad Iordanem: ibi tum Basilius in ripa consistens, humi se prostrauit, & cum clamore valido & lachrymis petebat à Deo aliquod suæ fidei signum ostendi: surgensque cum tremore, suis se vestibus spoliatur, vnaque cum illis veterem exiit hominem: descendensque in aquas, orabat. Vnā autem etiam sacerdos descendit, eumque baptizauit. Et ecce coruscus ignis incidit super eos, atque ex eodem fulgure columba exiit in Iordanem, turbansque aquam, reuolauit in celum. Eo viso, qui adstabant, timore correpti, glorificauerunt Deum: porro Basilius baptizatus, exiit ab aquis. Admirans verò Maximus episcopus Basili in Deum amorem, orans induit eum resurrectionis Christi vestimentis. Baptizauit autem etiam Eubulum, vngensque eos sacro chrismate, tradidit illis viuificam communionem: rogauitque Basilium idem Dei sacerdos, vt orans cibum caperet: quod & fecit, dicens: Domine Iesu Christe, Deus noster, credo verbis euangelij tui, speroq; in benignitate tua cibum potumque percipiens, aduersus diabolum nobiscū confligentem, ad futurā nobis sancti spiritus tui cooperationem. Stupens verò Dei sacerdos ad illius fidē, repetijt vnā cum illis sanctā cinitatem: vbi cum annū vnum fecissent, de cōmuni sententia venerunt Antiochiā. Et Basilius quidē sub Meletio episcopo illic diaconus ordinatus est, parabolicosque sermones cum omnium admiratione edisseruit. At nō diū post cum Eubulo venit in Cappadociū regionē: vbi cum ingressuri essent Cesareā, nocte per visum Eusebio eius vrbs Episcopo reuelata fuit eorū præsentia, quodque Basilium esset successorem habiturus. Is itaque excitatus, reuerendum ad se accessit archidiaconum, & quosdam venerabiles clericos: quibus cum visionem enarrasset, misit eos ad orientalem vrbs portam. Illis verò abeuntibus: obuiam facti sunt in vrbs ingredients: cumque ab illis conspecti & agniti essent, rogati sunt adire episcopum. Qui vt illos vidit intrantes, obstupuit ad visionis

Libanius
inuitat Ba-
siliū &
Eubulum.

Concio Bas-
ilij ad ado-
lescentes.

Inuisit lo-
ca sacra Hi-
erosolymæ.

Basilius in
Iordane ba-
ptizatur.

Item Eub-
bulus.
Vtus sacri
Chrismatis
in bap-
tismo.

Basilius fit
diaconus.

similitudinem, & gratias egit Deo: simul etiam percontatus est ex illis, vnde venirent & quò haberent iter, quive vocarentur. Ijs cognitiss, iussit ministros eis mensam apponere. Ducti sunt ergò in insignem quendam locum, & apposita quæ ad corporis curam pertinerent. Eadem autem hora sanctissimus episcopus civitatis clerum convocans, factam sibi à Deo revelationem illis exposuit, qui vna voce dixerunt: Reuerà meruit hoc puritas vitæ tuæ, vt ex Dei voluntate indicaretur tibi, quis post te hierarchicam debeat ornare sedem. Nihil ergò hesitans, fac quod tibi visum est. Acciuit itaque ad se Basilium & Eubulum, cœpitq; cum eis scrutari scripturas: admiratusq; pelagus inhaerentis eis sapientiæ, habens eos dextra lauaque sustentatores, non multo post excessit è viuis.

Eusebius
episcopus
obit.

Basilium
creatur episcopus.

Missæ S. Basilij.

Psal. 70.

Eleuatio
Eucharisticæ
in Missa.

Afferuatio
Eucharisticæ.

Matth. 3.

Iudæi visio
stupenda.

Iudæus ad
Christum
conuertitur
cum suis.

Conuenientes ergò episcopi, sancto spiritu id agente, Basilium elegerunt episcopum: qui accepta consecratione, regere ecclesiam diuina fretus prouidentia. Elapsus autem aliquanto tempore, rogauit diuinitus sibi dari gratiam, sapientiam & intellectum, vt proprijs sermonibus posset illi incruentum offerre sacrificium, & vt adueniret in ipsum spiritus sanctus. Post sex igitur dies velut in ecstasi factus, septimo die adueniente in illum spiritu sancto, cœpit ministrare Deo per singulos dies: (Interpres habet, ministrare: vnde satis constat, in Græco haberi *λεειτουργεῖν*, quod nos vertere possumus, Missam facere, vel sacrificare) atque aliquo interiecto temporis spatio, fide & oratione cœpit propria manu ministerij (id est, Liturgiæ, sic enim euidenter apparet in Græco legi) mysteria scribere. Porro nocte quadam veniens ad eum Dominus in visione cum apostolis, propositionem panis faciens in sancto altari, excitauit eum, dicens ei: Secundum petitionem tuam repleatur os tuum laude, vt proprijs sermonibus offeras sacrificium incruentum. At ille non ferens oculis visionem, surrexit cum tremore, & accedens ad sanctum altare, cœpit dicere, simul etiam scribere in charta: Repleatur os meum laude, vt hymnum dicat gloriæ tuæ Domine Deus, qui creasti nos, & adduxisti in vitam hanc: & ceteras orationes sanctæ liturgiæ, vel sancti ministerij. Et post finem orationum exaltauit panem, sine intermissione orans & dicens: Respice Domine Iesu Christe Deus noster de sancto habitaculo tuo, & veni ad sanctificandum nos, qui fursum cum patre sedes, & hinc inuisibiliter nobiscum ades: dignare potenti manu tua tradere nobis, & per nos omni populo, sancta sanctis. Populus respondit: Vnus sanctus, vnus Dominus Iesus Christus cum sancto spiritu in gloria Dei patris, Amen. Diuidens autem panem in tres partes, vnã quidem sumpsit cum timore multo, alteram verò referuauit, vt cum ipso sepeliretur: tertiam reposuit in columba aurea, eamque pendere voluit supra altare. Porro Eubulus & primi è Clero adstabant ad templi fores, videbantque, lucem intelligibilem in templo, & viros gloriosos & illustres candidis amictos vestibus: cumque audirent voces populi Deum glorificantis, & Basilium cernerent altari assistentem, stupefacti in visione, corruerunt in facies suas, glorificantes Deum. Exeunte autem Basilio, ad illius pedes se deiecerunt: illoque sciscitante, quid sibi vellet isthæc adoratio & illorum præsentia, indicauerunt ei visionem admirabilem, quam in templo vidissent. Tum ille gratias agens Deo sine intermissione, quòd fecisset mirabilia, accessit aurifabrum, iussitq; confici columbam ex auro puro, in qua eam, quam diximus, reposuit portionem, suspendens eam supra mensam sanctam, in specie sanctæ columbæ illius, quæ apparuit in Iordane Domino baptizato. Eo peracto, orationem consolatoriam cœpit habere ad populum, conuenitq; in ecclesiam infinita multitudo, cui intererat etiam magnus ille Ephræm abbas, de quo postea referemus, quemadmodum demonstrante Deo viderit beatissimum patrem nostrum Basilium.

Quodam tempore diuina illo celebrante mysteria, Iudæus quidam se ceu Christianus populo immiscuit, officij ministerium explorare volens, videtque in manibus Basilij filij in partes diuidi infantem: & cum omnes communicarent, accessit & ipse: dataq; est ei hostia, verè caro facta. Inde accepit & calicem sanguine repletum, vti reuerà est: illius quoque particeps effectus, vtriusque seruauit reliquias, & abiens domum, ostendit vxori suæ in dictorum confirmationem, narrauitque quid suis ipse oculis conspexisset. Itaque credens, quemadmodum re vera est, tremendum esse mysterium Christianorum, altera luce venit ad Basilium, postulans sine dilatione se Christi signo consignari. Sanctus autem episcopus nihil procrastinans, sed consuetam Eucharistiam offerens

offerens ei, qui vult omnes homines saluos fieri, baptizauit eum cum omni domo sua credentem Domino.

Euntem quandoquē sanctum virum muliercula adiit, & literas ab illo petijt ad regionis Præfectum, tanquā qui plurimū apud illum posset. Ille arrepta charta, scripsit Præfecto in hæc verba: Accessit ad me isthæc inops muliercula, dicens literas meas habere apud te pondus: Si sic est, id fac ostendas. Tradiditque mulieri chartulam, quam illa obtulit Præfecto. At ille cum legisset, sic rescripsit: Tua causa, sancte pater, libens essem misertus mulierculæ, sed nō potui, eō quod tributis subiaceat. Cui rursus Basilius ita respondit: Si quidem voluntas prompta fuit, at defuit facultas, tolerabile est. Si autem potuisti quidem, sed noluisti, Christus te rediget in ordinem inopum, vt vbi volueris, non possis quod etiam re ipsa ita euenit. Nam non multo post, Imperatoris ira in illum concitata, in vincula coniectus est, pœnas illis pendens, quos iniuria affecerat. Tum verò preces offert Basilio, vt sua intercessione Imperatoris clementiam ipsi conciliet. idque sic factum est. Post sex nanque dies ab Imperatore iussus est vinculis absolui. Et ille quidem declaratam erga se clementiam intelligens, venit ad Basilium: & gratias illi agens, mulierculæ accitæ de suis facultatibus duplicarō restituit quod debebat.

Ea tempestate Iulianus impius Imperator bellum in Persas suscipiens, venit in partes Cæsareæ Cappadocum, obuiamque illi processit Basilius cum illis qui ei aderant. Quem vt vidit Iulianus, ait: In philosophia ego te excello, Basili. Cui Basilius, Vtinam, inquit, philosophus esses: simul offerens illi pro benedictione tres panes hordeaceos: quos quidem Imperator voluit à satellitibus suis accipi, sed illi fœnum reddi cum his verbis: Hordeum ab illo nobis datum, pabulum est iumentorum: recipiat igitur & ipse fœnum. At Basilius illud suscipiens, ait: Nos quidem, ô Imperator, ea tibi obtulimus, quibus ipsi vescimur: tu verò ea nobis restituis, vnde bruta vitæitant animantia: vltro quidem nos irridens, sed non sponte nobis hoc fœnum in cibum conferens. Ijs Iulianus auditis, furore percitus, Huius, inquit, fœni alimentum sine subtractione dabitur tibi: at postquam edomitis Persis huc rediero, euertam vrbem hanc, eamque sic aratro proscindam, vt farris potius quàm hominum ferax sit. Nec enim me clam est, vt te suafore populus ad eam proruperit audaciam & temeritatem, vt quam ego collocaram deæ à me adoratæ statuam, ille non ferens incantationem, penitus dissiparet & confingeret. His dictis, iter ad Persas intendit. Porro Basilius reuersus in vrbem, conuocata omni multitudine, exposuit eis quæ Imperator dixisset. atque huiusmodi sanè optimum eis proposuit consilium, dicens: Fratres mei, argentum ducentes pro nihilo, saluti vestræ consulite, vt si tyrannus superuixerit, muneri bus eum placemus. At illi suas repetentes domos, singuli quæ habebant, ad eum suis manibus alacriter apportabant, putà auri, argenti, & lapidum preciosorum immensam copiam. Ille conspecta eorum alacritate & obedientia, reposuit ea in gazophylacio, inscribens vnus cuiusque nomen, aitque ad illos: Principum Dominus facile potest & illum atrectare, & vobis restituere res vestras. Mox verò præcepit clero & populo omni ciuitatis, vt cum fœminis & paruulis ascenderent in montem Didymi, in quo honoratur & colitur Dei genitricis venerabile templum: vbi tri-duanum exigentes ieiunium, petierunt à Deo dissipari impij Iuliani propositum. Hoc cum illi precarentur, & in precibus corde contrito vigilarent, Basilius in visione multitudinem vidit cælestis exercitus hinc inde in monte, & in medio residentem quandam in throno præclaro in habitu muliebri, dicentemque viris eximijs, qui proximè illi adstant: Vocate ad me Mercurium, vt eat ad interficiendum Iulianum, superbè blasphemantem Deum & filium meum. Sanctus autem cum suis armis adueniens, ea iubente velociter abcessit. Acciuit autem ad se eadem ipsa, muliebrem præ se ferens habitum, Basilium Magnum, deditque ei librum, continentem historiam creationis totius mundi, à dextris verò, hominis à Deo conditi. A fronte autem libri hæc erat inscriptio, Dic in finem: ad calcem autem creati hominis habebatur, Parce. Repente verò expergefactus, timore & gaudio tenebatur. Non dissimilem cęsi Iuliani visum eadem nocte etiam Libanius sophista vidit, qui cum eo erat in Perside, quęstoris functus dignitate. Stupens igitur Magnus Basilius ad visionem, & cum solo Eubulo euigilans, accessit ad vrbem: veniensque ad sancti Martyris Mercurij martyrium, vbiis conditus

Prophetia
Basilij.

Iulianus veni
nit ad Basili
um.

Contumes
liam reddit
pro gratia.

Minatur
Cæsareæ
excidium.

Basilius
precibus
pugnat con
tra tyranni
minas.
Visio Ba
silij.

ditus erat, & eius arma afferuabantur, cum ea non inueniret, accersit custodem, perquisiuitq; ex eo, vbinam essent. Illo cum sacramento asseuerante, hora vespertina quo solerent loco ea fuisse: citra hæsitationem vllam pro indubitato habuit memorabilis pater noster Basilius, veram esse visionem: & glorificans Deum, qui non spernit in ipso confidentes, cum multa festinatione & gaudio ineffabili recurrit ad montem, cunctis etiamnum sopore correptis. Excitans autem illos, hortatus est vt precibus incumberent, atque hilari voce narrauit eis diuinitus sibi factam reuelationem, de tyranno ea nocte perempto. Gratias verò agens Deo cum omnibus, redijt ad ciuitatem, adiensq; sancti Mercurij martyrium, inuenit lanceam eius cruore madidam: rursumq; cum omnibus gratias agens Deo, præcepit vt cuncti ad magnam ecclesiam accederent, participes futuri diuinæ liturgiæ, vel ministerij.

De eleuati-
one sacræ
hostiæ dis-
cit.

Id verò cum fieret, & Basilius sancta eleuaret, non extitit eiusmodi signum, quale fieri consueuerat, putà vt columba moueretur, quæ cum sacramento Dominico pendebat supra altare, & cum sanctum sacrificium eleuaretur, semper ter moueri solebat. Eo autem cogitante, quidnam hoc esset rei, vidit vnum ventilantium diaconum mulieri deorsum procumbenti innuere: deponensq; eum ab altari, intra ecclesiam iussit custodiri: & ita cernens sancti spiritus aduentum, hortatus est omnem populum septem diebus ibidem in oratione permanere: porò diacono ieiunium & vigiliis indixit, & de ijs, quibus abundabat, iussit miserorum inopiæ subueniri: atque hoc pacto diuinitate placata, tum demùm audere ad sacrum ministerium accedere. Vela etiam statim appendi iussit, præcipiens, si qua mulier visa fuerit extra vela se inclinare vel procumbere, ipso diuina mysteria peragente, eam foràs poni extra ministerium vel liturgiam, & communionem priuari. Populis autem festa celebrantibus, & totos septem dies in ecclesia congregatis, ecce Libanius Iuliani quæstor fuga elapsus, venit Casaream: audiensq; populum in ecclesia collectum, venit eò annuncians impium Iuliani tyranni obitum his verbis: Cum esset, inquit, ad Euphratem fluuium, & transacta nocte septima militum excubiæ cum custodirent, quidam ignotus miles cum armis aduenit, & lanceam validè vibrans, terribili impetu eum confodit, moxq; abcedens nusquam comparuit: at miserrimus ille horrendum in modum dirè vociferans, blasphemansq; expirauit. Simul etiam per ordinem exposuit visionem, quæ ipsi nocte suprà dicta oblata fuerat: aduolutusq; genibus sancti pontificis, dari sibi poscebat Christi signaculum. Quod cum esset consecutus, sub eius tectum receptus est. Postero die voluit magnus Basilius, vt singuli suas pecunias reciperent: at illi omnes vna

Libanius
narrat eæ
de Iuliani.

voce dixerunt: Si mortali Imperatori eas elargiri volumus, nè vastaret urbem nostram: multo magis immortalis Imperatori Christo eas offerri conuenit, qui ab hoc excidio nos seruauit. Itaque in tua potestate sunt hæc omnia: fac inde, quicquid tibi præcepit Deus. Ille verò admiratus fidelissimæ plebis magnanimitatem, tertiam partem etiam inuitis restituit: de reliquo ornavit omne presbyterium cum ciborio, altare quoque auro puro & gemmis preciosis: & conuocans ciuium frequentiam, mensamq; sacram sanctificans, tribus diebus iussit festa solenniter celebrari.

Libanius
fit Christi-
anus.

Post hæc quidam gentilissimi erroribus implicati, ad eum veniunt, eiq; dicunt: En tuis precibus ciuitatem nostram, nè deuastaretur, conseruasti, & templum Dei tui insigniter ornasti: superest vt quæ sint virtutes Dei tui, nos efficias certiores. Ille verò per paucis sermonibus ostendit eis salutis viam, certioresq; reddidit, & catechizans baptizauit. Denique aduentante sacratissima Quadragesima, diuinam illam Hexæmeri operis explanationem populo proposuit, non absque plurimorum tum Iudæorum, tum gentilium ad Christianismum traductione.

Ornat tem-
plum Basi-
lii.

Porrò quidam ex ijs, qui ethnicissimi erroribus adhuc tenebantur, & cum ijs Arriani, accusarunt eum apud Valentem Imperatorem, quod Homoussij fidem laudibus efferens, Arrianam hæresim respueret & abominaretur. Quibus inania sententibus Valens fidem adhibens, misit qui eum Antiochiam adducerent. Cum ergò Anastasius defensor Casaream venisset, & Basilio Imperatoris mandata indicaret, ait Basilius: Et ego fili ante paucos dies comperi, Imperatorem nullo iudicio præditis viris fidem commendantem, tres confregisse calamos, dum mei vellet exilij sententiam scribere, & veritatem obscurare. At calami nullo sensu præditi, eius inconstantem non tulere impetum, potiusq; se confringi voluerunt, quam eius inseruire iniu-

Accusatur
apud Val-
entem.

sta

Ita sententia. Veniens verò Antiochiam Basilius, sistitur iudicio præsidis: quo percontante, cur Imperatoris non amplecteretur fidem, respondit: Absit à me, vt veritatis viam deseram, & erraticam Arrianorum prauamque opinionem amplectar. Homousij quippe fidem à patribus accepi. Et quia Præses necem illi comminatus erat, dixit ei Basilius: Contingat mihi pro veritate huius corporis expediri vinculis. id enim iam pridem mihi in votis est. Vos igitur vestra nolite promissioni deesse. Præfectus autem beati viri constantiam & immutabilem sententiam aperuit Imperatori, dicens virum minis esse superiorem, inflexibilemque atque ab adulatione alienam habere sapientiam. Imperator igitur furore ardens, cogitabat qua illum morte afficeret. Et ecce filius eius Galates morbo corripitur, & à medicis vita eius desperatur. Mater autem Imperatori resistens, dixit: Malè disposuisti ea quæ à Deo sunt, & ecce puer moritur propter illatam sacerdoti Dei iniuriam. Quibus auditis, Valens aduocat Basilius, eique dicit: Si vera sunt Deoque grata dogmata tua, precibus tuis filij mei ægritudinem depelle. Cui Basilius, Si amplexaris, inquit, Imperator, orthodoxam fidem, & Ecclesiæ restituitur vnitas & concordia, filius tuus viuet. Imperatore id promittente, Basilius sine mora pueri morbum releuauit. At praua sententiæ episcopi suam non ferentes ignominiam, si non victoria potirentur, persuaserunt Imperatori nē de sua opinione decederet, sed ipsorum religioni subscriberet, atque ita per ipsos puerum sanatum iri. Sed continuò in illorum manibus puer spiritum reddidit. Vidit hæc defensor, & postea ad Valentinianum Imperatorem retulit de Basilij virtutibus: quas ille admirans, glorificabat Deum, per ipsum defensorem multam illi largiens pecuniam, in vsus egenorum. Basilius autem Imperatoris magnifica dona recipiens, extruxit domos hospitalis siue nosocomia, tum in vrbe, tum in quaque prouincia præfecturæ, in refectorem ægrotorum: in ijsque condidit grandem virorum, mulierum, puerorum multitudinem, curam illorum gerens, & tribuens quæ ad illos reficiendos pertinere. Ijs verò cognitis, Imperator multa contulit ad illorum sustentationem, Christi sacerdotem haud secus atque parentem colens.

Valentis fili-
us mori-
tur.

Helladius autem, qui illum sanctissimæ memoriæ virum vidit, & administer factus est miraculorum ab illo perpetratorum, atque etiam sedis successor post obitum eiusdem Apostolicæ memoriæ Basilij, vir admirandus & omni virtute instructus, commemorauit id, quod iam dicturus sum, apud me: Senator quidam (inquit) fidelis, nomine Proterius, loca sancta & venerabilia adiit, vt filiam suam illic consecraret, & in monasterio collocatam, Deo offerret. Sed diabolus, qui ab initio homicida fuit, inuidens huic sancto proposito, vnum ex seruis illius in amorem puellæ inflammavit. Sed cum se sciret pro conditione indignum, qui aliquid eiusmodi attentaret, execrabilem quandam magum aggreditur, multam ei vim auri pollicens, si eius opera posset ea puella potiri. At ille se id efficere posse negauit: sed si vis, inquit, mitam te ad dominum meum diabolum, qui te faciet voti compotem. Respondit ille: Quicquid dixeris, faciam. Et magus, Abrenuncias, inquit, Christo in scripto? Ait illi: Etiam, abrenuncio. Tum ille iniquus, Si isthuc, ait, facere non detrectas, ero tibi adiutor. Ego verò, inquit, facere paratus sum, tantum vt meo fruatur desiderio. Scripsit ergò iniquitatis administer literas ad diabolum, misitque illi in hanc sententiam: Quandoquidem mi domine non cunctanter in eam curam incumbendum mihi est, vt à Christiana religione homines abstraham, & tuæ adiungam voluntati, quò tua pars fiat auctior: en mitto ad te hunc, qui præsentem perfert literas, puellæ cupiditate inflammatum, petoque vt liceat ei adipisci quod appetit, vt & in illo gloriet, & cum multa alacritate congregem alios, qui placeant tibi. Tradensque ei epistolam, ait: Abi, & tali noctis hora consiste super hominis ethnici monumentum, char tamque in aëra sustolle: aderuntque qui te perducant ad diabolum. Ille hilariter iussa capeffens, sublata misera voce, implorauit dæmonis opem. Mox verò adsunt principes potestatis tenebrarum, spiritualis nequitia, & lætabundi apprehensum miserè errantem, ad diaboli conspectum perducunt, monstrantque eum illi in sublimi throno sedentem, vallatum vndique turbis malignorum spirituum. Accipiens autem ille literas à mago missas, dixit ad miserum: Credis in me? At ille, Credo, inquit. Et abnegas Christum tuum? Respondit: Abnego. Tum diabolus, Perfidi, ait, estis

De senatoris
Proterij
filia.

Epistola
Magi ad
diabolum.

Implorat
deploratus
dæmonis
opem.

estis, vos Christiani : qui cum mea indigetis opera, venitis ad me: ubi autem, quod vultis, affecuti estis, abnegatis me, & reditis ad Christum vestrum, qui cum sit benignus & clementissimus, recipit vos. Sed manu tua scriptas mihi exhibe literas, quibus Christo tuo & baptismati vltro renuncies, meque sponte in eternum profitearis, & quod in die iudicii pręparatas pœnas sempiternas mecum libens sis subiturus: & ita confestim efficiam te rei optatę compotem. Scripsit ille propria manu, vt erat postulatus. Nec mora, animarum corruptor draco tortuosus, misit fornicationis dæmones, vt puellę animam iuuenis amore accenderent. Illa corruens in terram, cępit his vocibus compellare patrem: Miserere, miserere meę pater, quia dirę crucior illius serui amore. Miserere viscerum tuorum, declara in me vnicam filiam tuam paternum amorem, & iunge me puero, cuius amore ardeo. Quod si id facere nolis, videbis me post paululum acerba morte exanimatam, & in die iudicii Christo pro me rationem reddes. Pater hæc audiens, cum lachrymis dixit: Heu me miserum, quid accidit infelici filię meę? Quis meum thesaurum furatus est? Quis meam filiam contaminauit? Quis dulce lumen meorum extinxit oculorum? Ego cęlesti te volebam sponso coniungere, cõciuem angelorum efficere, vt psalmos, hymnos, cantica spiritalia Deo caneres, denique per te saluum me fore sperabam, & tu lasciuos insanians meditaris amores. Sed sine me, filia, sicut constitui, despondere te. Christo: non deducas senectutem meam cum dolore ad inferos, neque parentum tuorum nobilitati, ignominia notam inuras. Illa verõ patris monita ducens pro nihilo, instanter vociferabatur: Pater mi, aut meum comple desiderium, aut paulõ post extinctam me videbis. Pater itaque præ nimio deficiens animi dolore, & immenso mœrore absorptus, amicorum quoquę cedens consilijs, hortantium vt eius morem gereret voluntati, nõ seipsam perderet, insit fieri quod illa petebat, nõ sibi ipsi exitium adferret. Adduxit ergõ seruum ad filiam, tradensque eis omnem substantiam suam, dixit filię: Vade filia verẽ misera. multũ quandoquę lugebis, cum te olim huius facti poenitebit, nec tamen mederi poteris. Inito igitur iniquo matrimonio, & eo mali dæmonis facinore perpetrato, cum non multum intercessisset temporis, animaduersum est a quibusdam, seruum illum non ingredi in ecclesiam, neque accedere ad immortalia & viuifica mysteria, dictumque est infelici coniugi illius: Nostin' virum tuum, quem tibi delegisti, non esse Christianum, sed a religione extorrem & alienum? Quod illa audiens, caligine ac mœrore perfusa, humi se prosternit, suis sese vnguibus lacerat, pectus tundit & clamitat: Nemo parentibus non obediens, saluus vnquam fuit. Quis patri meo annunciabit ignominiam meam? Heu me miseram, in quantam me perditionis voraginem demersi? Cur in lucem edita sum, aut nata cur non continuo rapta sum? Itã eam plorantem cum cognouisset vir eius totus errabundus, accurrit ad eam, persuadereque illi voluit, rem se sic minimẽ habere. Illa verõ ex eius verbis ad persuadendum compositis aliqua accepta consolatione, ait ad eum: Si vis mihi & miserę animę meę satisfacere, crãs mecum pariter accedas ad ecclesiam, me pręfente immaculata sumas mysteria: itã mihi erit satisfactum. Tum ille compulsus, dixit ei totius rei summam. At illa mox foemineam abiciens imbecillitatem, optimumque illi adhibens consilium, properẽ abit ad episcopum, Christi que seãtorem Basiliũ, clamansque aduersus impietatem, ait: Miserere, miserere meę sancte Dei: miserere meę seãtor Domini, quę cum dæmonibus cõmercium habui: Miserere, miserere meę, quę proprio parenti nequaquam obediui: remque vt gesta erat, per ordinem enarraui. Sanctus autem Dei vocans ad se illius maritum, sciscitabatur num se res itã haberet. At ille cum lachrymis: Etiam sancte Dei, inquit: quod si ego silere velim, facta mea clamabunt: cępitque etiam ipse a principio ad finem vsque prauas diaboli machinationes exponere. Ait autem ad illum sanctus episcopus: Visne reuerti ad Dominum Deum nostrum? Et ille: Vtique volo, inquit, Domine, sed non valeo. Cur itã, ait Basilius? Scripto, inquit ille, abnegauit Christum, & professus sum diabolo. At Basilius, Non sit, ait, tibi curę. Benignus est Deus noster, & suscipiet te poenitentem. Condolet enim ille iniquitatibus nostris. Coniunx aurem eius iactans se ad pedes sancti viri, Euangelicis verbis eum deprecata est, dicens: Seãtor Christi Dei nostri, si quid potes, adiuua nos. Dicit vir sanctus ad eius maritum: Credis te posse saluum fieri? At ille, Credo, ait, Domine: adiuua incredulitatem meam. Et continuo apprehensa ma-

Amoris in-
fania corri-
pit puellã.

Immortalia & viuifica
mysteria
dicit Eu-
charistiam.

Mar. 9.

sa manu illius, Christi que signum illi imprimens, & orans, in quodam loco interioris periboli siue ambitus eum inclusit, præscripsitque ei quid ageret, & cum eo pariter etiam ipse laborem suscepit per tres dies. Quibus exactis, inuisit eum, aitque illi: Vt habes fili? At ille: Multa, inquit, me Domine tenet defectio & angustia, nec ferre possum eorum clamores, terrores & ictus lapidum. Tenentes enim manibus chirographum meum, incusant me his verbis: Tu venisti ad nos, non nos ad te. Et Basilius ad illum: Nè timeas, inquit, fili: tantum crede. præbensque illi paxillum escæ, confignansque eum Christi signo, & orans, inclusit eum: rursusque post dies paucos visitauit eum, & ait: Quomodo habes fili? At ille, Pater sancte, inquit, procul audio clamores eorum & minas, sed illos non video. Iterumque dans ei cibum, fusa prece claudens ostium, abcessit. Indè die quadragesimo reuersus, dicit: Vt tecum agitur frater? Et ille: Benè, inquit, habeo sancte Dei. Vidi enim te hodiè in visu pugnantem pro me, & vincentem diabolum. Mox ergò vir sanctus more solito preces fundens, eduxit eum, adduxitque in cubiculum suum. Manè factò, conuocat sacrum clerum & monasticæ vitæ cultores, omnemque Christo amabilem populum, aitque ad illos: Filioli mei dilectissimi, omnes gratias agatis Deo: ecce enim ouem perditam debet pastor bonus reportare in humeris, & reddere sanctæ Ecclesiæ. Decet igitur etiam nos hac nocte vigiles permanere, & postulare eius clementiam, nè etiam in hoc opere victor euadat ille animarum perditor. Itaque populo alacriter congregato, per totam noctem cum pastore bono Deum deprecari sunt, cum lachrymis clamantes pro eo, Kyrie eleison: & maturè cum omni populi frequentia accepit eum vir sanctus, tenensque eius manum dexteram, ducebat in sanctam ecclesiam cum psalmis & hymnis. Et ecce Diabolus vi nititur mancipium suum sibi vendicare, sed frustra, diabolus hominum perturbator, omni sua stipatus pestifera virtute accurrit, & inuisibiliter apprehendens illum, nitebatur è sancti viri manibus abripere. At ille clamare coepit & dicere: Sancte Dei, adiua me. tantaque instantia malignus ille aggressus est eum, vt etiam sanctum virum impelleret, trahens hominem. Conuersus autem vir sanctus ad diabolum, ait: Improbissime, animarum corruptor, pater tenebrarum & perditionis, non tibi tua sufficit perditio, qua te tibi que subditos affecisti, nisi etiam Dei mei tentes plasma? At diabolus ad eum: Præiudicas mihi, inquit, Basili: quas demonum voces plurimi ex nobis, audièrunt, clamante populo, Kyrie eleison. Porro vir sanctus respondit: Increpet te Dominus, Satan. Et rursus ille: Præiudicas mihi, ait, Basili. Non ego illum adij, sed ille venit ad me: Christo que abnegato, mihi professus est. Et ecce teneo chirographum eius, & in die iudicij ad communem omnium iudicem eum adducam. Tum verò Basilius: Benedictus, inquit, Dominus Deus meus: non deponet hic populus supplices in cælum manus, donè reddas chirographum. conuersusque ad populum, Suffollite, inquit, in cælum manus vestras, clamantes cum lachrymis, Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison. Itaque sic permanente populo in horam multam fursùm erectis manibus, en chirographum hominis illius per aëra delatū, cunctis cernentibus, lapsus est in manus sancti patris & pastoris nostri. Suscipiens autem illud vir sanctus, & gratias agens DEO, gauisus est valdè, & coram omni populo dixit ad hominem: Agnoscis frater hæc literas? At ille: Immò, inquit, sancte Dei, meis manibus scriptæ sunt. Porro Basilius illas discerpens, duxit eum ad Ecclesiam, dignumque fecit sancto ministerio, & communionem mysteriorum & munerum Christi: excipiensque omnem populum, refocillauit. Deindè cum hominem illum instruxisset, siue viuendi congruum canonem illi tradidisset, reddidit eum coniugi suæ, incessabili voce glorificantem & laudantem Deum.

Narravit etiam aliud mihi idem vir beatus Helladius: Die quodam, inquit, diuino illustratus lumine sanctus pater noster & magnus Basilius, de nostra vrbe egressus fuit, nemini indicans quorsum ire instituisset. Exiens autem, coram omnibus dixit nobis: Filij mei, sequimini me, vt mecum pariter videatis gloriam Dei, & ex discipulis suscipiamus & admiremur magistrū. Postquam ergò ex ciuitate exijt communis pater noster Basilius, præsensit hoc reuelante illi spiritu Dei, presbyter Anastasius, dicitque mulieri, quæ nomine quidem eius dicebatur coniunx, sed vsu non nisi soror erat. Ego vado ad excolendum agrum, tu domina soror surge, & orna domum tuam: atq; circa horam nonā, sumpto thuribulo & cereis, ito obuiam sancto Basilio archiepiscopo. venit enim, vt diuertat ad nos peccatores. Illa autem contremiscens ad eiusmodi ad-

mirabilem sermonem, fecit quod erat monita. Erat enim virgo venerabilis vita & conuersationis, quæ iam quadraginta annos exegerat apud contubernalem suum, remque apud se tacitam habens, hominibus quasi vidua apparebat. Venienti autem nobis obuiam cum ea qua decebat reuerentia, & vt oportebat adoranti, primò quidem sanctus pater noster benè precatus est, deindè ait: Vt habes domina Theognia? Quæ expauescens ad sui nominis expressionem, respondit illi: Benè habeo sancte Dei. Et sanctus pater ad illam: Vbi est, inquit, dominus Anastasius presbyter, frater tuus? Cui illa: Maritus meus, ait, est, Domine, & iuit ad exercendam agricolationem. Et Basilius: Domè est, inquit: noli turbari. Obstupescens mulier ad has voces, & quòd se audisset nominatim appellari, tum etiam, quòd diuinus pater noster dixisset eam vocabulo coniugem, vsu sororem esse, tremore correpta est, & corruens in terram, clamauit: Sancte Dei, ora pro me peccatrice, quia res magnas & admirandas in te conspicio. Ille fusa super eam oratione, coram omnibus dixit ei: Expandè pannum inter vlnas tuas. Quòd cum illa fecisset, iussit effundi carbones de thuribulo in pannum, ijsq; imponens incensum, nos antecedeat. Venientibus autem nobis ad domum presbyteri, occurrit etiam ille, osculatusque venerabiles pedes patris nostri, eumque in Domino salutans, ait: Vndè hoc mihi, vt veniat sanctus Domini mei ad me? Cui Basilius: Benè habet, inquit, quòd te inuenio discipule Christi. Veni, eamus ad peragendum sanctum Dei ministerium. Solebat enim & ille presbyter ieiunare quotidie, dempto sabbato & Dominico die, nec sumebat quicquam extra panem & aquam. Vbi ad ecclesiam ventum est, voluit vt presbyter faceret ministerium, siue liturgiam. At ille: Nòsti, ait, sancte Dei scriptum esse, minores à maioribus benedici. Et Basilius: Domine Anastasi, inquit, cum ceteris virtutibus tuis habeto etiam obedientiam. Tum ille acquiescens, accessit ad sanctum ministerium: & cum eleuaret viuificum corpus Domini nostri IESU Christi, vidit sanctus Basilius & quidam alij ea visione digni, spiritum sanctum descendentem in ignis specie, & tum ipsum presbyterum, tum sanctum altare circumdantem. Postquam autem communicauimus, gratijs Deo persolutis, abcessimus ad ædes presbyteri: & cum ederemus, dixit ad eum Basilius: Dic mihi, obsecro, vndè tibi hic thesaurus, & quæ est vita tua? Respondit presbyter: Ego, sancte Dei, homo peccator sum, publicis subditus tributis: & habeo bouum iuga duo, quorum alterum ego ago, alterum mercenarius meus: & vnum quidem cedit in ministerium peregrinorum, alterum verò ad prestanda tributa. Mecum autem seruit hæc coniunx mea, ministerium impèdens tum egenis, tum mihi quoque. Ait verò sanctus Basilius: Voca eam sororem tuam, vt etiam reuerà est: & explica mihi virtutes tuas. Dicit presbyter: Nihil in terris boni habeo, & omnis virtutis expertus sum. Tunc Basilius communis pater noster ad eum: Surge, inquit, & simul abeamus: duxitque eum ad quandam domus eius cellulam, & ait: Aperi mihi ostium. At presbyter, Nè, quæso te, inquit, sancte Dei, huc ingredi iubeas: sunt enim hinc res domus necessariae. Et Basilius: Ego verò, inquit, ad hæc necessaria veni. Cum verò presbyter nollet clauis patefacere ostium, sanctus Basilius verbo illud reserauit: ingressusque, inuenit ibi hominem leprosum, cuius iam multa corpus membra morbus exederat: nec quisquam nôrat eum illic esse præter presbyterum & sororem eius. Ait autem Basilius presbytero: Cur voluisti hunc tuum occultare thesaurum? Respondit presbyter: Domine, rabiosus est hic homo & contumeliosus. itaque verebar, nè sermone laberetur. Cui Basilius: Bonum, inquit, certamen certasti erga illum: sed sine me nocte hac inservire illi, & ego per te mercedem accipiam. Relicto ergò illo in cellula cum leproso, cui vis morbi etiam vocem ademerat, clausoq; ostio, abcessimus. At ille vulnerum sanator preces pro eo ad Dominum fundens, & tota nocte obsecrans Deum, qui morbos & languores omnes curat, reddidit illum sanitati. Presbyter autem, qui nobiscum erat, ita ait: Gloria tibi Deus, qui fecisti voluntatem timentium te, deprecationem eorum exaudiens. Ecce enim medicus morbidum sanauit. Mox autem sanctus Basilius clamans ad ostium, produxit leprosum incolumem, nullam in corpore maculam habentem, distinctè sua prominentem verba, & Deum glorificantem. Hoc autem confecto miraculo, regressi sumus ad oppidum nostrum, eum gaudio laudantes & benedicentes Deum.

Iam porrò, fratres mei, quippiam referre volo de celeberrimo patre Basilio & Ephrem Syro, qui per visum didicit, qualis esset apud Deum Basilius: quod equidem

cx

Osculatur
pedes Basili
lij.

De Missa si
ue liturgia
dicit.

Heb. 7.

Leprosus
horridus
clam foue
tur ab Ana
stasio.

Leprosus
illum Basili
lius sanat.

ex homine sancto & minimè vano atque fallaci audiui. Est autem eiusmodi: Ephræm vir memorabilis cùm esset eremi cultor, quodam sancti spiritus edoctus lumine, vidit hominem Basilij amantem, eumque percontatus, cognouit ex illo admiranda illius sancti viri opera. Itaque sine intermissione petijt sibi à Deo reuelari, cuiusmodi esset Magnus Basilius. Vidit ergò in ecclasi columnam ignis, cuius vertex attingebat cælum, vocemque supernè allatam audiuit: Ephræm Ephræm, columna ignis, quam vidisti, Magnus Basilius est. Mox igitur adhibito sibi interprete, (nesciebat enim Græcè) venit ad magnam ecclesiam celeberrimæ vrbs Casareæ, ipsa sanctæ Theophaniæ sacra solennitate. & ingressus clanculò, conspexit Magnum Basilium in ecclesiam procedentem, aitque socio suo: Frustrà nos, opinor, mi frater, laborem hunc suscepimus. Hic nanque cùm tali sit ordine constitutus, non est quemadmodum per visum didici. Cernebat enim eum indutum stola candida, clerumque sacrum, qui iuxta illum erat, candidis amictum vestibus. Basilio autem procedente, ille stans in loco templi secreto, desperabat visionis ipsi ostensa veritatem, ità secum dicens: Nos qui portauimus pondus dici & æstus, nihil consecuti sumus: & hic tantis stipatus turbis, tantaque præditus dignitate, ignis columna est? id mihi quidem prodigiosum videtur. Eo igitur talia secum agitante, sanctus episcopus mittit ad eum suum archidiaconum, dicens illi: Abi ad portam quæ respicit Occidentem, & illic in angulo templi inuenies abbatem opertum cucullo, & cum eo alium quendam barbatulum, statura humili: & cætera addidit, quæ ad eius vultum pertinerent: dicesque ei: Velis ingredi in presbyterium: vocat enim te pater tuus archiepiscopus. Beatus Ephræm vt per interpretem cognouit quæ dicebantur, respondit: Erras, frater: nos enim peregrini sumus. Abiens ergò archidiaconus, retulit hæc ad virum sanctum. Intercà illo legente sacros codices, vidit sanctus Ephræm linguam igneam loquentem per os eius. Rursusque vir beatus dicit Archidiacono: Vade, & dic ei: Domine Ephræm, velis te intrò recipere in sanctum presbyterium. Obstupescens autem sanctus Ephræm ad visionem, dedit gloriam Deo, & flexo poplite, ait: Verè magnus Basilius, verè columna ignis Basilius, reuerà spiritus sanctus loquitur per os eius. Petijt autem ab Archidiacono, vt ipsum excusaret: liceretque potius, expleto ministerio, in secretario eum salutare. Peracto igitur ministerio, sanctus Basilius intrauit in secretariū, & accito ad se sancto Ephræm, reddidit salutationem in Domino, dicens: Gratus nobis aduenisti, o pater eremicolarum, qui Christi sectatores in deserto multiplicasti, & dæmones in Christo profligasti. Sed quorsum Abba hunc tibi laborem sumpisti? venisti videre hominem peccatorem: sed Dominus laborem tuum iusta mercede compenset. Respondit autem illi reuerèdissimus Ephræm, & cùm didicisset omnia quæ in illius corde suspicienda erant, vnà cum Abbate socio ex sanctis manibus eius communionem accepit: cumque eos Basilius cõiuuio excepisset, ait ad illum sanctus Ephræm: Pater reuerendissime, vnã abs te gratiam peto: fac, oro, vt ea mihi donetur. Cui Basilius: Dic, inquit, quid tibi velis: plurimum enim me tibi debere fateor, præcipue quòd ad meam vsque præsentiam accedere voluisti. Et reuerendissimus Ephræm: Scio, inquit, pater te facillè impetraturum à Deo, quicquid ab illo petieris: oroque vt preceris eum, præstet mihi Græcè vt possim loqui. Ad quod Basilius ità respondit: Rem postulasti, quæ meas excedat vires: sed quia cum bona fiducia petijsti, veni Abba colendissime & eremi magister, precemur vnà Dominum, potest enim is facere quod optas, sicut scriptum est: Voluntatem timentium se faciet, & deprecationem eorum exaudiet, & saluos faciet eos. Simulque prolixè orantes, cùm tandem surrexissent, dixit Magnus Basilius: Cur, domine Ephræm, non te pateris ordinari presbyterum, cùm sis dignus & idoneus? Respondit ille per interpretem: Quia peccator sum. At Basilius: Vtinàm, inquit, talis ego peccator essem: addiditque: Flestamus genua. & cùm essent humi prostrati, manus suas Magnus Basilius sancto Ephræm imposuit, eumque diaconum ordinauit: aitque illi: Iube nos surgere. Soluta igitur lingua eius, dicit sanctus Ephræm Græco sermone: Suscipe, salua, miserere, & custodi nos Deus gratia tua. Tunc nimirum impletum est illud Esaiæ: Tunc saliet sicut ceruus, claudus, & aperta erit lingua mutorum. Eo igitur hora eadem Græcè loquente, Deum glorificârunt omnipotentem, preces orantium & timentium se exaudientem. Porrò tribus diebus spiritali iucunditate transactis, cùm Basilius sanctus, sacerdos interpretem quidem diaconū, Ephræm

Ephræm in spiritu quid de Basilio viderit.

Matth. 20.

Lingua ignea Basiliij.

Mal. 144.

Ephræm fit diaconus, & accipit facultatem Græcè loquendi. Esa. 35.

Idem sacerdos ordinatur.

verò presbyterum ordinasset, dimisit eos in pace, glorificantes Deum in omnibus, quæ audierant & viderant, sicut locutus est ad eos.

Ecclesiam
catholicis
ablatam,
Valens dat
Arrianis.

Basilium
repetit.
Psal. 98.

Arriani fru-
stra sibi fo-
res Ecclesie
referatipre-
cantur.

Catholicis
orantibus
patecunt
fores.

Psal. 23.

Posteaquàm à nobis discesserat Deo inuisus Valens Imperator, petentem illum pre-
clarum Constantinopolim, iterque facientem per Niceam, adierunt Arrianae heresis
hexarchi siue duces & principes, petieruntque ab eo copiam orthodoxum Dei popu-
lum eijciendi ex ecclesia doctrinae Catholicae & apostolicae, eamque tradendi Arria-
nis. Itaque tyrannus ille, indignus purpura, quod abominanda heresis patronus esset,
illorum precibus assensit: missaque militari manu, expulsi fidelem populum, & dedit
ecclesiam Arrianis. Multum igitur anxij pij omnes, noctuque diuque Deum depreca-
bantur, ne sineret ecclesiam suam cedere in ius hereticorum. Accessit autem ad eam
urbem, pura Niceam, communis ecclesiarum defensor & aduocatus Basilius, vene-
runtque ad eum Catholici omnes, clamantes & annunciantes, ei illatam ipsis ab Im-
peratore iniuriam. Quibus ille ait: Cessate à lachrymis filij charissimi: neque enim
ad extremum permittet Deus, ut ita fiat. estote igitur longanimes, & Dei misericordi-
am sustinete. Abiens autem Constantinopolim vir sanctus, ut vidit Imperatorem Va-
lentem, ait ad illum: Scriptum est, o Imperator: Honor regis iudicium diligit, & Sapi-
entia dicit: Iudicium regis, iustitia. Quare igitur tuum imperium voluit eijcere ortho-
doxos ex illorum ecclesia, & constituere in ea cadodoxos, homines deprauate senten-
tia? Cui Valens: Iterum, inquit, ad contumelias reuertes Basili? isthuc minime te
deger. At Basilius: Me verò, inquit, pro iustitia decet etiam mortem oppetere. Cumq;
inter se verba conferrent, ecce Demosthenes, epularum Imperatoris familiaris praefec-
tus, hereticis dum vult patrocinari, blasphemias vomens, committit barbarissimum.
Et Basilius: Etiam Demosthenem, inquit, vidimus sine literis. Sed cum ille adhuc in-
staret: Tuum est, ait Basilius, de pulmentarijs cogitare, non dogmata diuina eoquere.
Et ille pudens factus, illico obmutuit. Ait autem Basilio Imperator: Abi, & iudicis inter
eos fungere officio: non ita tamen, ut immodico populi tui amore ducaris, neq; enim
id par est. Et Basilius: Si iurè, inquit, poteris meum culpae iudicium, & me iubeto ire
in exilium, & orthodoxos eijce, & ecclesiam da victoribus. Acceptis ergo à Valente
literis, profectus est Niceam, accitisque Arrianis, dixit: Imperator vult, ut negotij,
quod vobis est cum orthodoxis ratione ecclesiae, quam rapuistis, ego iudex sim. Tum
illi: Iudica, inquiunt, sed ex sententia Imperatoris. Quibus Basilius: Claudatur, ait ec-
clesia, & tam vos quam Catholici obsignate eam: primi que vos tres dies atque noctes
expendite in precibus, & deinde si vobis ad ecclesiam euntibus illa patuerit, sit perpe-
tuo vestri iuris. Sin minus, nos vnam vigilabimus noctem, & psallentes cum litania ibi-
mus ad ecclesiam: & si nobis aperta fuerit, nos aeternum eam obrinebimus. Quod si
reserata nobis non erit, sit vestra, vosque eam occupate. Placuit is sermo Arrianis: at
orthodoxi contradicebant, affirmantes eum non æquam ferre sententiam, sed extor-
tam metu Imperatoris. At verò multo studio clausa est ecclesia, vtriusque partis ho-
minibus postulantibus, ut accuratissime & cautissime obseraretur. Orantibus igitur
ex decreto Basilij Arrianis tres noctes atque dies, ac deinde venientibus ad sanctam
Dei ecclesiam, & haerentibus ibi ab hora matutina vsque ad sextam, clamantibusque
Kyrie eleison, non sunt reclusae fores. at tandem de lassati, inanes discesserunt. Ad quos
sanctus Basilius: Fecistis, inquit, ut eratis iussi: sed ut audio, non sunt vobis aperte fo-
res. Iam igitur etiam nos nocte vna agemus vigilias, & cum litania ibimus ad ecclesi-
am: quæ si nobis quoque reserata non fuerit, vos eam ex mea sententia vobis vsurpa-
te. Tollens ergo vir sanctus orthodoxum populum cum mulieribus & pueris, exiit ex-
tra oppidum ad sancti martyris Diomedis eodem: factisq; ibi vigilijs & matutinis pre-
cibus, produxit populū, cantans: Sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus & immortalis,
miserere nobis: ingrediensque in vestibulum templi, vti etiam prius fecerant Arria-
ni, dicit populo: Ergite sublimes manus in caelum ad Dominum, & prolixè clamate
Kyrie eleison. Quod cum faceret plebs, sanctus episcopus illos cõsignans, iussit silen-
tium fieri, terque signans fores templi, dixit: Benedictus Deus Christianorum in secu-
la seculorum, Amen: populo autem pariter dicente, Amen, vi orationis contriti sunt
vescetes, deciderunt clauis cum pessulis, ostia tanquam valido concussa vento patue-
runt, & cum impetu quodam ferebantur ad parietes. Tum insignis ille Dei contem-
plator ita praecinuit: Tollite portas principes vestras, & eleuamini portæ aeternales, &
introi-

introibit rex glorię ingressusque in sanctum Dei templum cum omni orthodoxo populo, diuinum fecit ministerium, ac deinde dimisit populum, cum gaudio & pace glorificantem Deum, qui non despicit in se confidentes.

Innumerabiles autem Arriani, eo comperto miraculo, renunciarunt prauę opinionioni, nostramque sunt complexi Catholicam fidem. Imperator verò vt rem gestam cognouit, respuit quidem Arrianorum prauę sentientium voluntatem: neque enim poterat Dei, & diuini patris nostri Basilij iudicium reprehendere: at tamen cordis oculis obtenebratis, instar multorum permansit obstinatus & inflexibilis, neque se ad Dominum voluit conuertere: atque tandem infeliciter pugnans, in bello reddidit spiritum, palearum flammis concrematus in Thracia partibus, inde missus in pœnas ignis æterni.

Fœmina quædam generis nobilitate & diuitijs pollens, cæterisque huius vitæ vanitatibus excellens, cum quasi viduam se exhiberet, turpiter se dedit ventris ingluuici, rerum suarum admodum prodiga: nihil verò illi inerat ex his quæ placent Deo, sed instar porcorum in voluptatis cœno volurabatur. Tandem autem quandoque, Deo ita disponente, ad mentem rediens, immensitatem facinorum suorum diuinitus illuminata, secum tacita considerabat, illorumque multitudine compuncta, cum lacrymis ingemuit, dicens: Heu me vilissimam, nimiumque prodigam peccatricem: qua tandem ratione excusare potero facta & flagitia mea? Templum sancti spiritus violauit, & animam in corpore degentem polluit. Heu me omnium abiectissimam: putasne vlli me potero superiorum temporum meretrici, aut publicano comparare? Sed nemo sic peccauit vt ego, maxime à percepto sacro baptisinate. Qui igitur certa esse potero, quod me pœnitentem suscipiet Deus? Hęc autem illa cogitante, qui omnes vult saluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, hanc illi mentem adspirauit, vt à primis ætatis initijs vsque ad senectutem admissa peccata omnia in charta describeret: quod cum fecisset, extremo loco scripsit quoddam grauisimum facinus, chartamque plumbo obsignauit. Deinde obseruans tempus opportunum, quando sanctus Episcopus ad solitas preces iret in templum, clam accurrit, chartamque ad pedes eius proieciens, atque pronam se humi prosternens, ita clamabat: Miserere mei sancte Dei, quæ sum omnium maxima peccatrix. Substitit autem vir Dei, & tanti causam doloris ab ea inquisiuit. At illa: Eccè Domine, inquit, omnia peccata & scelera mea scripsi in hac charta, eamque obsignaui. Tu autem sancte Dei illam, queso, nè resignes, sed tantum precibus tuis dilue, quæ in ea scripta sunt. Qui enim hanc mihi inspirauit cogitationem, omnino exaudiet te pro me deprecantem. Magnus autem Basilius rolens chartam, & suspiciens in cælum, ait: Domine, tu solus hoc præstare potes. Qui enim totius mundi aufers peccata, etiã huius vnus animę haud difficulter potes abolere peccata. Omnes enim iniquitates nostræ apud te numeratæ sunt: misericordia autem tua neque dinumerari, neque peruestigari potest: atque his dictis, intrat in templum, tenens manu chartam, eaque iuxta altare deposita, prosternit se, manens in prece peruigil, die quoque sequenti per omne sanctum ministerium, siue totam sacram liturgiam Deum deprecans. Deinde sacrosanctis completis mysterijs, vocat secretò ad se fœminam, paucis adstantibus è clero, illique chartam ostendens, ait: Audistine mulier, neminem posse peccata dimittere, nisi solum Deum? Et illa, Audiui, inquit, o senior, & propterea orauit te, vt pro me apud misericordissimum Deum intercederes. Et his dictis, aperuit chartam, & inuenta sunt prorsus deleta omnia, præter vnum illud immane flagitium. Quod illa cernens, consternata est, & verberans pectus suum manibus, ad pedes eius collapsa, clamabat: Miserere mei serue Dei altissimi: & vt pro cæteris omnibus iniquitatibus meis laborasti, & exauditus es: sic etiam pro hac deprecare, & prorsus abolebitur. Lachrymatus est autem sanctus archiepiscopus præ commiseratione, dixitque illi: Surge mulier, nam & ego peccator sum, & mihi quoque opusest venia: qui peccata tua ea quæ voluit, obliterauit, potest isthuc quoque tollere, qui mundi aufert peccata, modò deinceps serues te immunem à vitijs, & ambules in vijs Domini: quod si feceris, non tantum venia tibi dabitur, sed etiam cælesti gloria digna eris. Perge autem ad eremum, & inuenies illic virum sanctum, maximeque celebrem, nomine Ephræm. Illi da chartam, & orans conciliabit tibi Dominum. Illa surgens, celeriter profecta est in desertum, & longa viarum spatia emetiens, ad indi-

Valentis
interitus.

Mulier li-
bidinibus
dedita, res-
piciit.

1. Tim. 2.

Luc. 5.

Basilij pre-
cibus peccata
eius, vno
dempto, di-
luuntur.

Ablegatur
mulier ad
S. Ephræm.

catum ipsi locum magni eremite peruenit: pulsansque eius fores, clamitabat: Misere mei sancte Dei. At ille iam diuinitus edoctus erat, qua causa adesset, dixitque illi: Discede a me mulier, quia etiam ego homo peccator sum, auxilij indigus. Illa verò proiecit chartam, dicens: Archiepiscopus Basilius misit me ad te, ut deprecans Dominum, deleas quæ in hac charta scripta sunt: cetera namque ipse suis precibus expulxit. Tu igitur noli detrectare vnus expiandi laborem. ad te enim missa sum. At ille: Nequaquam, inquit, filia: sed qui in multis potuit placare Dominum, etiam in hoc vno plus poterit, atque ego. Abi itaque sine mora, ut possis eum inuenire superstitem. Propter igitur

Remittitur
ad S. Basili-
um.

mulier redit Casaream: sed dum in oppidum ingreditur, obuium habuit funus sancti viri. Cæpit ergo clamare miserè, & se humili volutare, querimoniamque habere de sancto: Heu me, inquiens, heu me miseram sancte Dei. Ideo enim ad eremum me misisti, ut liberatus hac molestia, hinc decederes? En nihil consecuta, domum redij, tam longo itinere frustra confecto. Videat Dominus, & iudicet inter te & me: quia cum tu posses propitium mihi illum reddere, aliò me ablegasti: sicque clamitans, iactauit chartam super feretrum, circumspectè admodum indicans causam omni populo. Vnus autem è clero scire cupiens, quale id esset flagitium, tulit chartam: eamque referens, inuenit omnem scripturam vacuam, magnaque voce dixit mulieri: Nihil hinc scriptum est, mulier: quid ita te discrucias, nescies te consecutam misericordiam? Porro omnis populi frequentia ut vidit stupendum miraculum, glorificauit Deum, qui dedit potestatem in terra remittendi peccata: atque seruis suis hanc contulit gratiam, ut etiam post mortem possint sanare morbos omnes, & peccata quoque cum fide accedentium condonare.

De Iosepho
Iudæo.

Ioseph quidam Hebræus erat egregius, medendi peritissimus, & in ea arte insignis, adedò ut ex contactu arteriæ ante tres vel quinque dies prædicere posset decessum hominis ex hoc turbulento seculo ad illam futuram vitam inconcussam tranquillitatem. Hunc non sine multorum medicorum inuidia, diuinus pater noster Basilius, quod ex Dei illuminatione præsciret illum sacrum baptismum consecuturum, valde charum habuit, assidueque ad suum colloquium acciuit, docens eum regiam salutis & veritatis amplecti viam, pollutamque Iudæorum abijcere religionem, & per baptismum Christum induere. Sed ille non acquiescens, dicebat: In qua fide natus sum, in ea etiam mori volo. Cui vir sanctus: Crede mihi, inquit, Ioseph, neque tu ex hoc rerum multu migrabimus, nisi te prius renouato per aquam & spiritum, nam sine his fieri non potest, ut cuiquam pateat aditus ad regna cælorum. An non etiam patres tui baptizati fuere in nube & in mari, & biberunt ex spiritali confluence eos petra? petra autem erat Christus: qui in nouissimis diebus ex Virgine carnem assumens, & propter nostram salutem homo factus, & mirifica agens opera, passus & à Maioribus tuis crucifixus & sepultus, & tertia resurgens die, in cælum ascendit, sedetque ad patris dexteram, inde venturus cum multa maiestate & multitudine angelorum, iudicare viuos & mortuos, & reddere vnicuique secundum opera sua. Ut ergò dictum est, impossibile est ut quisquam intret in regnum Dei, nisi per aquam & spiritum sanctum, & participationem viuificorum & immaculorum mysteriorum corporis & sanguinis Christi. Et eiusmodi quidem admonitionibus agebat apud eum probatus ille Dei minister, sed nihil proficiebat. Sed tandem cum visum esset Deo, qui eum segregauit ex utero matris suæ, ut perciperet sancti spiritus gratiam, imminente iam tempore, quo ex his mundi perturbationibus tollendus erat vir Dei, sub prætextu capiendæ medicinæ vocauit illum ad se, dixitque ei: Quid sentis de his, quæ circa me sunt? Tum ille ex vena attræctatione sentiens mortem illi impendere, dixit ad domesticos illius, ut funeri necessaria indumenta præpararent. Hic enim iam planè moritur, inquit. Ad quem Basilius, Nescis, ait, quid loquaris. At contra Ioseph Hebræus: Crede mihi, inquit, domine: sol cum sole hodiè occumbet. Et Basilius: Quid, ait, dicturus es, si vsque in tempus matutinum superuixero? Dicit Iudæus: Id quidem, mi domine, fieri nulla ratione potest. nam vix hora dimidia vitam producturus es. Itaque dispone iam de ecclesia tua & de rebus tuis. non enim ad occidentem vsque solem superstes eris. At Basilius: Quid facturus es, inquit, si in crastinum ad sextam vsque horam viuos permansero? Ego profecto moriar, ait ille. Et vir sanctus: Etiam moriaris, inquit, peccato, viuas autem Christo. Scio quid dicas, ait Hebræus, & faciam sanè quod vis, si eousque vixeris: terribilibusque se sacramentis obligabat, quod prorsus sancti spiritus perciperet gratiam, si

1. Cor. 10.

vir

vir sanctus ad eam vsque horam superesset. Itaque sanctus pater noster orabat Dominum, vt adderet aliquod vitæ suæ spatium, quò posset illum saluum facere. Facto mane, accersit Iudæum ad se. Ille verò iam planè extinctum illum arbitratus, diffidenter aduenit; cernens autem illum viuere, planè obstupescens, corruit ad pedes illius, aitque: Toro pectore loquor: non est Deus magnus, sicut Deus Christianorum, nec est alius extra illum Deus. Itaque abiuro iam Christo inuisam Iudæorum religionem, & fideliter accedo veritati. Iube ergò sine dilatione conferri Christi signum, sacramq; baptisma & mihi & vniuersæ familiæ meæ. Ait illi vir sanctus: Ego meis manibus & te & omnem familiam tuam baptizabo. Accedens autè propius, denuò illius dexteram manum contrectauit Iudæus, dixitque: Delassatæ sunt vires tuæ, domine, & natura succumbit. At Basilius: Habemus, inquit, naturæ authorem, vires nobis suppeditantem: surgensque venit in sanctam ecclesiam, & sub adpectu totius populi baptizauit eum cum omni domo illius, vocauitque illum Ioannem: porrectisque illi vitalibus sacramentis, assumpsit eum, & adduxit in cubiculum suum, præbens ei escam, & instituens illum de ijs, quæ ad æternam vitam pertinent, adiiciensque suo ouili nouum Christi tyronem cum mulieribus & liberis illius. Hebræus autem ille insequentibus diebus per domos hospiales distribuebat pecuniã, ex arte medica conflatam, & quod supererat, pauperibus elargiebatur. Porro circa horam nonam magnus pater noster Basilius ad Missæ ministerium stetit in templo cum electis clericis, & Præfectis ciuitatis: iterumque cum eis panem sumens, dimisit eos benè instructos, adiuncto etiam osculo sancto: commendauitque Domino tum nouum Christi tyronem, tum cæteros omnes: atq; tertiam illam communionis portionem, à Domino ipsi datam, cum qua sepultura tradi voluit, assumens, & in lecto recumbens, prolixè gratias egit Deo & Domino nostro tum pro sua è corpore migratione, tum pro medici Hebræi conuersione. Et cum gratiarum actiones adhuc eius ore promerentur, reddidit Domino spiritum, additis principibus sacerdotum, magnisque Dei prædicatoribus, magnum ipse verbi tonitruum. Cumque Hebræus ille ad fidem traductus cerneret, ita vt prædixerat, magnum illum principem sacerdotum obdormiuisse in Domino, procumbens in pectus illius, cum lachrymis dicebat: Reuerà serue Dei Basili, si non voluisses, neq; modò mortuus esses. Postero die congregata est multitudo, duxeruntque venerabile corpus eius cum aromatibus & thymiamate sepultura mandandum: cumque fama obitus eius ad aures Gregorij Nazianzeni perlata esset, properè accurrit: vidensque corpus venerabile, corruit super illud, multumq; lachrymans, hortabatur populum ad orationem, & vt cum hymnis & canticis spiritalibus & honore cõgruo gloriosam magni sacerdotis memoriam celebrarēt. Simul autem etiam alijs duodecim eò confluentibus episcopis, & vrbis multitudine, deposuerunt sacrum corpus in sarcophagum marmoreum in aede sancti & illustris martyris Hesyhij, vbi etiam Leontius eius decessor episcopus, cum cæteris quiescit. Obijt autem Magnus Basilius, angelicam in terris vitam degens, mensis Ianuarij die primo, quinto anno Imperij Valentiniani & Valentis, memoriam sui derelinquens Ecclesie, quæ secundum operationem spiritus sancti cum illo conscripta est in libro vitæ, in laudem & gloriam Domini nostri Iesu Christi, cui cum patre & sancto ac viuificante spiritu est honor & gloria nunc & semper & in secula seculorum, Amen.

Basilius ob-
tinet à Deo
mortis di-
lationem.

Ioseph Iu-
dæus credit
in Christu,

Eum cum
tota fami-
lia baptizae
Basilius.

Basilius se-
liciter mie-
grat à corpore.

QVAE D.D. GREGORIVS NAZIANZENSIS ET NYSS-
nus de Basilio Magno præclare scripsere, Lector in illorum operibus
offendet, quò cum potius remittendum putauimus, quàm
nimia prolixitate onerandum.